

turirissa

**TOTA UNA
HISTÒRIA:
SANT GRAU**

**TARGETA DE
VISITA:
M. PAU ILLANA**

**CULTURA
RELIGIOSA**

**EN "TABOLA":
TOT UN CAMPIÓ**

**LES COVES DE
TOSSA (II)**

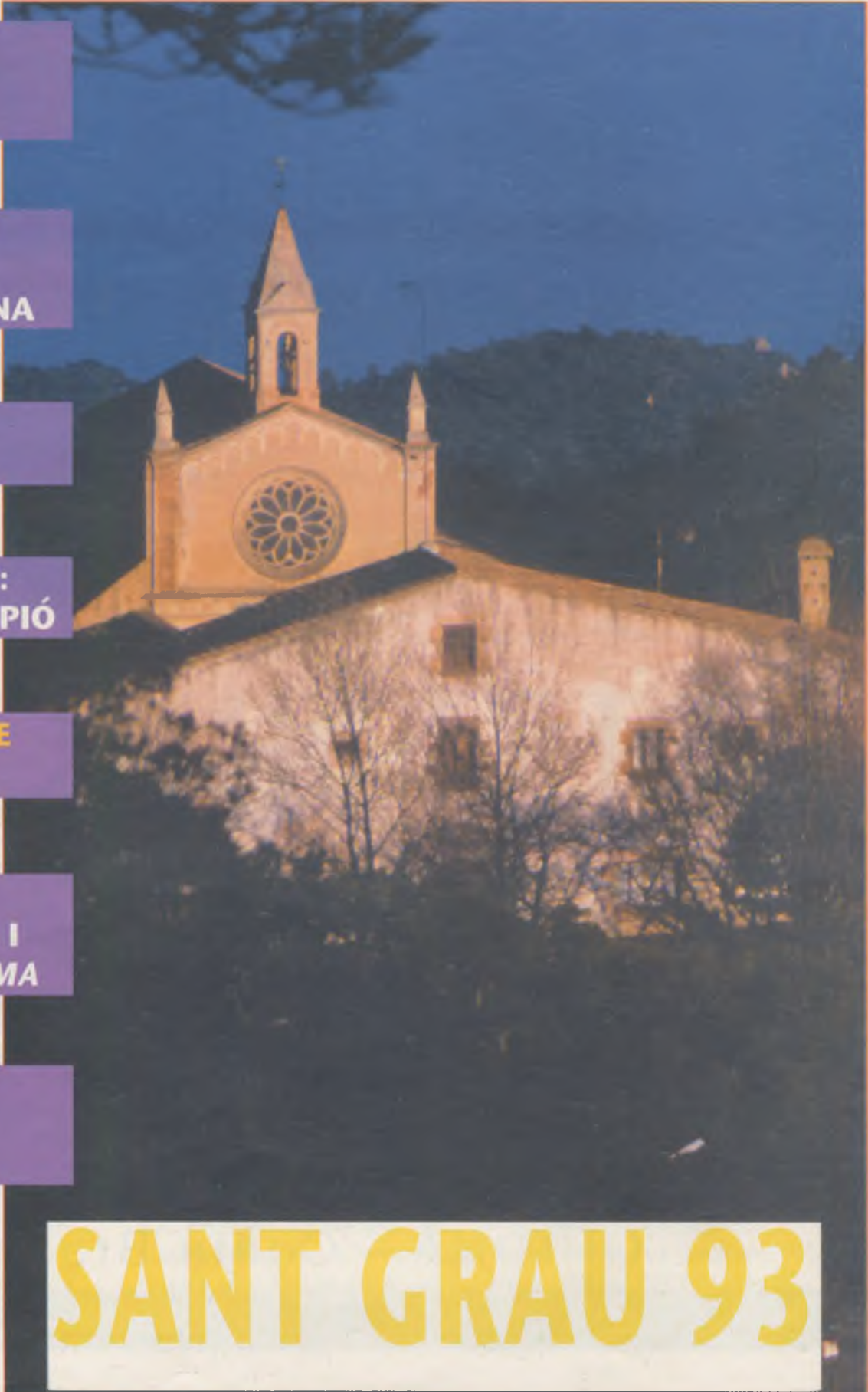
**LLORENÇ
VILLALONGA I
MORT DE DAMA**

**BÀSQUET
SÈNIOR
MASCULÍ**

SANT GRAU 93

CISTELLERIA I DECORACIÓ MASJUAN

Tel. (972) 34 04 11

C/. Nou, 25 - 17320 TOSSA DE MAR
GIRONA - Costa Brava

Tota una història: Sant Grau

per **Vicenç Esteban i Darder**

En els segles VIII i IX, quan Catalunya s'anava formant com a estat independent, arribaven d'arreu d'Europa molts homes joves atrets, uns per l'aventura i la fortuna que els podia proporcionar la lluita contra els sarraïns que, de mica en mica, s'anaven arraconant cap a la part baixa del país i d'altres, venien moguts per motius d'espiritualitat, amb l'afany de poblar de nou les terres reconquerides i dotar-les dels grans monestirs on ensenyarien la cultura quasi perduda del món clàssic i també les doctrines cristianes que havien promogut les regles monàstiques que regien la seva vida.

Un gran organitzador de les terres repeses va ésser Benet de Núrsia i els seus homes, monjos de l'ordre benedictina, que van omplir el Pirineu de centres regits per la seva regla i tan famosos com Santa Maria de Ripoll, Sant Miquel de Cuixà, Sant Pere de Roda i tants d'altres.

Grau d'Orlhac o Aurillac, noble de les terres d'Alvèrnia, va renunciar a tots els honors que li donava la seva nissaga, cedint totes les seves terres i va fundar un gran monestir entorn del que va créixer la ciutat d'Aurillac, cenobi que va esdevenir famós per la saviesa i santedat dels seus homes. D'allí en va sortir, anys després, Gerbert d'Aurillac, que més tard va ésser Sant Pare amb el nom de Silvestre II. Gerbert de jove, va anar a estudiar a Ripoll on hi havia la millor biblioteca d'Occident i on es deia que posseïen uns coneixements culturals i científics desconeguts arreu i sols reservats als iniciats. Gerbert d'Aurillac s'hi va estar quatre anys i ell va ser el que va divulgar en el món cristià

l'ús de les xifres àrabiques que avui ens serveixen encara. El fundador d'Aurillac, Grau, monjo benedictí, va emprendre un llarg viatge cap a les terres del sud. Va arribar a les nostres serralades d'Ardenya i s'hi va quedar un temps, bastint un petit oratori en el lloc on es troba el santuari de Sant Grau. La seva bondat i saviesa es va expandir per tota la comarca, el renom del personatge va ser respectat per l'escassa gent que poblava aquelles terres. Passat un temps va decidir tornar a la seva terra nadiua, quedant una pedra que li servia de coixí en el lloc on ara es troba l'altar major i una gerra beneïda per ell. L'aigua que contenia, la devoció popular creia que era benefactora i miraclera i una capella on sempre hi havia ermitans. Tornà a terres de França on va morir cap a l'any 907. Anys després, ja canonitzat es va dedicar a Sant Grau el patronatge del santuari, promotor de fe i

devoció en tota la rodalia.

L'any 1204, el rei de Catalunya i Aragó, Pere I el Catòlic, es casà amb Maria, filla de Guillem VIII, senyor de Montpeller i d'Eudòxia Conné, princesa de Constantinoble. Pere tenia 27 anys i Maria 22. De la unió va néixer una filla anomenada Sança. El 1205 el rei obligava a la seva esposa que li cedís el senyoriu de Montpeller. L'any 1206 les diferències eren tantes que el rei havia avorrit la seva esposa. Fins i tot va demanar el divorci a Roma, que no li varen pas concedir. El rei refusava tenir cap contacte amb la reina i, en canvi, tenia abundoses amistançades entre les dones més formoses del seu reialme. La reina Maria, amb fama de bondadosa, sofria el refús del seu marit i, més que tot, l'afligia no poder donar un hereu a la corona. Les intrigues entre familiars i cortesans eren nombroses per tal de poder succeir el rei Pere. Ella, plena de fe, demanava al cel el favor de poder tenir un fill i especialment ho demanava a Sant Grau, amb qui l'unien lligams de parentiu ascendent. En el seu oratori hi guardava un preciós reliquiari de Sant Grau que li havien portat d'Aurillac i en el qual es conservaven uns fragments ossis de la mandíbula i del braç, i també una dent del sant.

La reina, sabedora que el rei

tenia relacions amb una bonica francesa, senyora d'un castell proper a Montpeller, va anar a trobar a Pere de Fluvià, noble català. Era el cambrer major del monarca i li va dir que si feia cada dia el que seu senyor li demanava, un acte que per cert no l'omplia pas d'honor, que pel bé del reialme, la introduís a ella una nit a la cambra del rei, ja que estava plena de seguretat que el cel l'ajudaria i podria engendrar un fill. Pere de Fluvià es va deixar convèncer i aprofitant la fosca va fer entrar la reina. Tota la nit es van estimar sense que ella parlés i quan el dia s'aixecava i es feia clar, Maria es donà a conèixer. El rei es mostrà content de la nit passada, demanant-li que no es llevés encara i que es quedés una estona més amb ell. La nit vinent varen tornar a dormir plegats. Notaris reials n'aixecaren actes i documents que en donaven fe. Al tercer dia, el rei la refusà de nou. Però la reina al cap d'un temps es trobà que esperava un infant. Segura ella que era un do del cel i que seria un varó, va encendre a la seva capella particular dotze ciris tots iguals. El que va durar més era el dedicat a Sant Jaume. Per tant, el fill que va

nèixer a Montpeller l'any 1208, va portar aquest nom. Va ésser el rei Jaume I de Catalunya, Aragó, Mallorca, València, etc.

La reina Maria I de Montpeller, sabia que a Tossa existia un santuari dedicat a Sant Grau. Va voler anar-hi per remerciar al cel el do rebut. Va venir a Tossa. Una versió és que amb tot el seu sèquit va pujar a Sant Grau per l'antic camí empedrat dels romans. La filla d'Eudòxia Conné, avesada a la pompa de Constantinoble, devia haver après de la seva mare l'amor al luxe, a l'opulència. El seguici reial devia brillar pujant enmig de les suredes espesses i les boscúries poblades de bèsties selvatgines, molt més abundoses en aquells temps. Una altra versió és que es va traslladar fins a la platja de vall prehona amb vaixell, on es va reunir amb el bisbe de Girona, l'abat de Sant Feliu de Guíxols, la clerecia i la gent noble dels voltants. No devien faltar-hi els senyors de Sanlions, de Montagut, de Pola i de Tossa. La regina, en

memòria de la seva visita i en agraïment pel favor rebut, va dotar el santuari i també va deixar-hi el seu reliquiari de Sant Grau, que avui encara es guarda a la parròquia de Sant Vicenç de Tossa, relíquies que s'anomenen en els goigs del sant. El reliquiari va ésser modificat en el seu exterior en el segle XVIII.

La reina Maria va ésser separada del seu fill Jaume quan aquest sols tenia tres anys. Per raons polítiques, va ésser donat pel seu pare el rei a Simó de Monfort. No cal dir l'afflicció que va sentir la reina en veure's allunyada del seu

infant estimat. El rei insistia a Roma per tal d'aconseguir el divorci, fent valer tota la seva influència, que era molta. La reina també va anar a Roma per defensar els seus drets. Va morir l'any 1213 a la Ciutat Santa als 31 anys. Va ésser sepultada en l'interior de la basílica de Sant Pere. El poble durant molts anys la va venerar com a santa. En el seu testament, deixava com a protectors del seu fill Jaume als Cavallers del Temple, que fent valer el seu dret, varen

emportar-se el petit al castell templari de Montsó. El rei Pere I també va morir a la batalla de Muret el mateix any 1213.

Probablement, la dissortada Maria I de Montpeller és l'única reina que en el decurs dels anys ha petjat terres tossenques. En la seva memòria, que tots els tossencs estimin el santuari de Sant Grau d'Ardenya i el sentin ben seu.

Mediterrània

Per **Manel Mir i Tomàs (advocat)**

A la vida hi ha coses que estan tan enllaçades, tan unides, que l'una sense l'altra no existiria o, si se'n separés una moriria no l'altra... sinó ambdues.

Jo mai no he sabut dissociar el Mediterrani blau dels geranis, aquestes petites taques vermelles i verdes quasi sempre col·locades a les finestres o balcons de les blanques cases que envolten el Mediterrani. Els veureu tan adornant la petita finestra de la casa que, de tan pobra, només té porta i una o dues finestres, com en els balcons de la gran i imponent mansió. En la primera hi és per portar riquesa on la pobresa no hi va deixar créixer quasi res; en la segona per recordar que la riquesa solament és la de saber contemplar un gerani. Per al meu gust, els prefereixo en aquells carrers petits, costeruts que s'aixequen sobre la roca viva, com tants n'hi ha en els pobles de la nostra costa on davant tanta duresa i força de la llum, aporten un toc d'humanitat, precisament a la finestra o a la porta que és per on entra la vida a la casa.

En un carrer on trobareu un gerani, sempre, absolutament sempre, sentireu la presència del Mediterrani, el mar de la llum, encara que no el veieu. I

la visió del gerani juntament amb la presència del mar, se us emportaran, per un instant que potser és etern, a veure i comprendre tot el Mediterrani.

Sempre he cregut que no fos el gran mar qui creà el petit gerani. No. Davant de tanta humanitat, davant de tanta taca petita, vermella i verda, que anomenem gerani, va haver de néixer l'immens blau del mediterrà. Del naixement del qual en va estar tan orgullós el sol que, d'immediat envià la llum perquè, perpètuament ho banyés tot: les blanques cases, els verds i vermells geranis, el mar blau i els homes que s'hi banyen. Així va néixer el Mediterrà.

Així, aquell savi que passà anys i anys estudiant immensos llibres, assegut darrera una finestra en la qual

hi havia un gerani vermell, arribà a la conclusió següent: del que és petit en neix allò que és gran; d'allò que és gran, gairabé res.

Quan m'arribi el dia del gran viatge, del viatge que em portarà a fusionar-me amb el vermell del gerani, amb el blanc del carrer, amb el blau del mar i amb tots aquells que he estimat, el meu desig és iniciar-lo des d'una petita habitació que només tingui un llit i una finestra, oberta de bat a bat, perquè la llum que se m'ha d'emportar entri després d'haver tocat el gerani de la meva finestra.

IMPRES EN PAPER RECICLAT

Dipòsit Legal GI-259-92

Edita: Ajuntament de Tossa

Coordinació: A. Taberner

Consell de Redacció: V. Esteban i Darder,
E. Bernabeu, Marc Aguilar

Maqueta i disseny: Casanovas 63 02 82

Imprimeix: Palé, S.A. 30 06 41

Filmació: Imatge i Lletra, S.A. 20 51 38

Targeta de Visita: Maria Pau Illana

Soprano i pintora

Per **Manel Mir i Tomàs (advocat)**

Em defineixo com a pintora i també com a boja per la música i encara més per la preciosa vila de Tossa de Mar. Per això quan em demanen quelcom, sigui de cant o de la meva pintura, no m'ho penso ni un moment i faig el que sigui necessari.

Porto ja sis concerts de cant en aquests dos darrers anys. Cançons líriques, de noves i cada vegada més difícils. I he estat recompensada amb prou "fans"... també a Tossa. Tinc el goig d'haver estrenat diverses cançons molt boniques a l'entranyable Capella de Sant Miquel: "Cançó de bressol" de Salvador Dabau, el 15 de maig de 1993; "Sóc en Pau" de M. Teresa Llorens, el 22 d'agost de 1992; "El doll" de Sebastià Ribas, que és el mestre compositor i pianista que m'acompanyava darrerament i una, molt desconeguda, de Franz Schubert, "Lied eines Schiffers an die Dioskuren", el 17 de juliol de 1993, que és una pregària dels mariners als

déus bessons Marco i Polux estels dels temps dels grecs i romans.

Aquest estiu, a part dels tres concerts a Tossa, he participat a la festa Major de Sant Feliu, amb un recital de cant i poemes al passeig tal com ja vaig fer l'any anterior. Abans, al Reial Cercle Artístic de Barcelona, als Amics dels Clàssics, a Sant Martí de Sarroca (Penedès), en una cerimònia oficiada pel cardenal Dr. Narcís Jubany i també a Santa Maria del Mar (Barcelona), amb el bisbe auxiliar Dr. Josep M. Carreras.

Maria Pau Illana en una de les seves actuacions a la capella de Sant Miquel

Per la Mare de Déu de la Mercè, en el Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona, vaig estrenar una peça de Frederic Mompou "Aureana do Sil", amb motiu de l'any Jacobeu i davant de l'alcalde Maragall.

A Tossa, i com a pintora, he exposat, ja fa bastants anys, als tradicionals Salons d'Estiu. Tres exposicions individuals, l'any 1981 al Cau Serrat. Anys més tard vaig fer donació d'un dels meus quadres ("Gerro amb flors") al Museu Municipal. Vaig exposar a la Casa de Cultura l'any 1988 i també el 1992.

Voldria poder continuar, per molts anys, amb aquestes activitats a l'estimada Tossa meva.

Cultura Religiosa

per **Mn. Enric**

Catequesi, presència del capellà en tot l'àmbit parroquial, classes de religió, sermons, l'Església en general... S'ha dit que era una manipulació per obtenir uns fins amagats, inconfessables. En aquests últims temps, tothom té dret a ensenyar les seves doctrines i només es diu de l'Església que manipula a la gent. Evidentment que és l'entitat que fa més por als qui no juguen net, tant si l'Església té l'ajut oficial com si s'ha de desenvolupar en un ambient de llibertat religiosa, com en els nostres temps i en moltes altres èpoques. A més a més, l'Església ha fet molts sermons i durant molt temps s'ha obligat a assistir a unes classes de religió a les escoles, s'ha hagut d'assistir a unes catequesis obligatòries per fer la Comunió i rebre altres sagraments, però el que és cert és que hi ha una gran ignorància religiosa. Ultimament, ja de força temps ençà, tot el que fa flaire de religió, sembla que és un retrocés, (és perdre el temps, no dóna diners...) És un

"trasto" per posar en un museu.

Espanya és l'únic país del món, després d'apujar-se la benzina, es gasta pràcticament la mateixa. Perquè el que és més important per a la nostra gent, és atendre l'immediat i passar-ho bé. Per això el nostre país està abocat a una davallada cultural. I en un ambient així, és impossible portar-hi una bona notícia. Aquest fenomen de la incultura demana una solució; en tots els ordres. No és pas que abans hi hagués una cultura religiosa (en aquells temps que la gent diuen que eren millors). La gent tenia una cultura força anecdòtica de la religió, condensada en conceptes. Per això avui ens trobem que hi ha persones que perden la fe abans de tenir-ne.

L'home, que és un animal de costums, també és un animal religiós. S'acostumava a donar el cas que la gent creia en Déu i practicava com a cristiana perquè ho havien après dels seus pares o bé s'hi havien acostumat, ja de petits, a fer-ho així. Això no és pas dolent ni molt menys; però sempre cal saber per què s'actua d'una manera determinada, especialment en les coses més transcendents de la vida.

Quan un dia l'Església (perquè ja no podia esperar més), els ha canviat alguna cosa, amb motiu d'un concili, com sigui... Un mal exemple d'algun cristià, religiós, etc., llavors perden la fe. Una fe

que no tenien, simplement s'adonen que no en tenen. Si tractem el fet religiós en l'aspecte cultural, que serien totes aquelles manifestacions que es troben dins d'aquell camp gratuït -que no produeix- allò que ajuda a complicar-se la vida i que alhora dóna vida, podreu observar que totes les nacions

i pobles necessiten un sant: el Cid, les places de Moscou, l'Església, els patriarques, els sants... Tothom té una sèrie de comportaments que són plenament gratuïts. L'home porta la religió a dintre. El capellà serveix per ajudar a centrar la religió de les persones a partir del seu estat salvatge. Hi ha una sèrie de

comportaments gratuïts en la nostra vida que la ciència no explicarà pas... Malgrat tot, qualsevol persona que arriba a aquest món, un dia comença a voler donar una explicació científica de tot. Per exemple, l'origen de l'home.

Pel qui creu, la mort és un pas a la vida. Pel qui no creu, un nou pas de la vida amb vista a una nova forma d'ésser (reencarnació). Molts són al·lèrgics al nom de Déu (els destorba l'Església), però el fet religiós ha marcat profundament la història i la cultura.

El fet religiós existeix i no es pot escamotejar; llavors, la societat, com que l'home arriba en aquest món nuet, nuet i burret, burret, ha

Cultura

inventat la manera d'aconseguir que, d'una manera progressiva i sistemàtica, vagi descobrint el món i s'hi situï.

La primera que va començar a obrir escoles va ser l'Església i per a una finalitat catequètica. La societat ha d'ajudar a fer la descoberta completa del món als petits. Els partidismes provoquen el coneixement fragmentari del món. És una llàstima que l'Església hagi de defensar el factor religiós, aquest coneixement ha de ser escollit des de tots els nivells i donar al fet religiós el lloc que

li pertany, tot posant mà a tota aquesta onada de nous educadors que només volen interessar els nens en allò que a ells els interessa i prou. Això no és formar.

El nen és el centre de l'escola. Però el món pateix d'un defecte que és la sistematització. Quan el nen entra a l'escola, penja (deixa l'abric a l'entrada) i una bona part de la seva personalitat. Ell és el centre de l'escola, però

la veritat és que ho són el conjunt. El nen entra a l'escola amb una pregunta a fer (cap no porta la mateixa pregunta), llavors l'escola dóna resposta a qüestions que en aquell moment no interessaven a ningú. En aquest món, després de dir que l'educació religiosa de

l'Església havia manipulat i oprimint el noi, resulta que, com he dit abans, cadascú continua "pescant" tot el que pot i l'única que no hi té dret és l'Església. Per part nostra, aquest ha estat el problema de la jerarquia, sempre amb por que expliquin la religió als seglars de bona voluntat, que no ho facin malament (insuficient, heterodoxa). La funció de l'Església és catequètica: mira el Crucificat i procura d'identificar-s'hi. El que en diem catequesi avui, era el que, abans, anava de boca a oïda (tradició oral). Recordo, de més jove, que el que deia el rector era la veritat i "llestos". Si el mossèn era bo, tots contents... A l'adult ja no calia explicar-li res... Per això es va pensar en unes solucions dissimulades per continuar donant formació religiosa, amb la Santa Missió, novenaris, predicacions, catequesi d'adults...

La vida de l'Església estava centrada, doncs, en una persona que té tot el coneixement i tota la informació, sense donar l'oportunitat de pensar a la gent (en el cas que desitgin fer-ho).

La formació catequètica és per a tots i durant tota la vida. És perillós prescindir de la catequesi, especialment en

l'època de formació. Els alemanys ho tenen més clar que nosaltres. Són més disciplinats. Comencen al matí dient "ja" i es fiquen al llit dient "ja". Cal avançar: a l'any 39 es va dir: "O se es católico o no se es nada." Ara diem: "Si no ets catòlic, sigues qualsevol altra cosa..." En resum, jo penso que no podem ser qualsevol cosa i molt menys si hem triat allò més fàcil. Hem de saber on som i on volem anar.

turissa

*La revista que us informa sobre el món de
Tossa i la seva gent.
Una trobada cordial amb la vida tossenca que
us espera cada trimestre en els llocs de venda
habituals.*

No hi falten.

Francesc Solé i Virgili

"Tabola": Tot un campió

Per **Assumpta Taberner**

En "Tabola":
Tot un campió

● ● ● ● ● ●

Vaig néixer el dia 6 de febrer de l'any 1921 a Barcelona, però em vaig criar a Badalona. Abans de la Guerra Civil, jo ja venia a Tossa a buscar anxova i sardina. El meu oncle tenia una barca i tractava amb peix. Jo l'ajudava. En aquell temps Tossa era molt diferent i arribar aquí costava molt. Després de fer la mili, quan tenia 23 anys, vaig començar a anar a un gimnàs a Badalona. Allà feia lluita greco-romana i, una mica més tard, entre broma i broma, vaig començar en el món de la lluita. Vaig lluitar durant disset anys. He estat campió d'Espanya i també he aconseguit altres títols. Varem

fer combats a Tossa l'any 1949 i la gent s'ho passava molt bé. Encara avui la gent recorda el meu temps com a lluitador. Cap als 33 anys vaig deixar la boxa. Ho vaig deixar quan encara estava en bona forma.

però ho vaig voler fer així perquè tothom tingués un bon record meu. Les meves lluites sortien en el NO-DO i el senyor Rovira sempre les projectava a la seva sala, així la gent de Tossa em podia veure a la pantalla gran.

Amb la seva dona, Maria Moya, a Sant Sebastià

Quan tenia vint-i-sis anys, em vaig casar amb la Maria Moya, a qui tothom coneixia per Maria Tabola. Va ser una gran companya i una gran persona, però dissortadament es va morir.

En la meua època com a lluitador feia de doble d'actors. Així, quan un actor famós s'havia de barallar, jo el substituïa. Vaig treballar amb Louis Jourdan, Jane Fontaine, Carmen Sevilla, entre d'altres.

I també vaig tenir amistat amb Maurice Chevalier perquè era amic del meu empresari. He fet pel·lícules de pirates, de moros, etc. Era una feina molt ben pagada perquè no hi havia qui la sabés fer.

L'any 1961 va néixer el meu únic fill, en Xavier, amb el qual tinc una excel·lent relació.

Quan el 1976 van inaugurar un edifici situat davant del mar, com que tenia molta amistat amb persones que hi vivien, vaig decidir de quedar-me a viure a Tossa definitivament. Han estat anys molt feliços, tant per la meua relació laboral com personalment, ja que amb la meua dona sempre havíem

En "Tabola" fent d'extra en una pel·lícula de pirates

Francesc Solé i

"Tabola":

Amb el seu
fill Xavier

pensat viure a Tossa. Jo sempre he estimat molt aquesta vila i la seva gent. Voldria explicar per què em diuen "Tabola". "Tabola" en català vol dir "broma". I a mi tota la vida m'ha agradat estar alegre, explicar acudits, riure. Ja de ben jove sempre feia "broma = tabola" amb tothom. D'aquí el meu sobrenom. Molta gent es pensa que em dic Paco Tabola. M'agradaria dir, per acabar, que estic content amb la vida que he viscut i, sobretot, dir que els llaços que m'uneixen amb Tossa i la seva gent són indestructibles.

Tot fent nansa

El tabac. De ritual màgic a vici tòxic

Per **Manuel Brunet**

Recordo que, de petit, en mirar-los em sorprenia la màgia que tenien tots aquells vells fumadors. No fumaven per fer fum, fumaven per compensar llargues hores de suor. Sols amb la preparació gaudien del saber fer. Màgia i encant tots en tenien i molt bona previsió per començar la jornada amb tota la municció: picadura a la petaca, pedra i ble a l'encenedor i paper "carlets" que no en manqui per cobrir bé la jornada fins entrada la foscor.

Mare meva, quin neguit per no fallar tenien tots i així podien demostrar cadascun el que valia, sols fumava la gent gran, amb seny i moderació, ja que per fer fum calia ésser un bon fumador. Tot seguint el ritual per fer una cigarreta, calia justificar que el treball fos acabat o que ja havia arribat aquell moment esperat marcat per

Pescadors de Tossa de fa 50 o 60 anys que fent petar la xerrada, fumaven i feien un traguinyol

la tradició, és a dir, que moltes cigarretes tenien l'hora prefixada. Exemple: la primera del matí se'n deia "la de trencar el cuc"; la d'havent esmorzat, la d'havent dinat, la de les cinc de la tarda, la d'havent sopat, etc.

Que grans eren aquells homes. El meu pare era el millor i quin respecte jo els tenia. Respecte i admiració perquè, tal vegada un dia, com ells, gran seria jo. Recordar per a mi és reviure tot el bo d'aquell passat, sinó

em trobo atrapat pel present destructor. Mare meva, quina suor em fa la realitat i és que avui tot ha canviat. Ja no hi ha moderació, tothom fa fum nit i dia sense consideració. Fuma en Pere i fuma en Pau, fuma la tia Maria i també aquell infant. Tothom fuma i quin fum fan! De toxines i quitrà, fum que a tots ens enverina perquè l'hem de respirar. I és que el present és present i tots hi estem atrapats, encara que vagin dient (els que manen) que faran i res no fan.

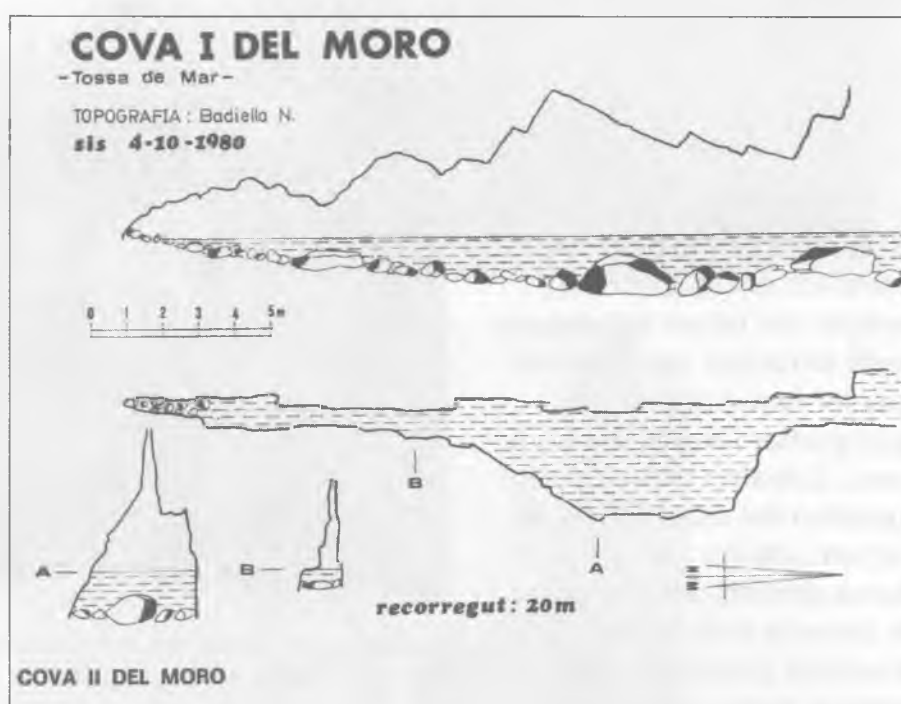
Les coves de Tossa (II)

Per **Eduard Badiella i Noguera** • **Xavier Badiella i Noguera** • **Enric Badiella i Noguera**

COVA I DEL MORO

Entre la punta Boquera i la cala Calavera, a l'alçada de l'escull anomenat Roca del Moro, famós pel perill que ofereix per a la navegació, observem fàcilment la boca allargassada de la Cova II del Moro. Des d'aquesta, s'ha de seguir a l'oest on es veuen una sèrie de passadissos paral·lels; entrem al de més al sud (el més ample), i al final d'aquest s'obre la boca, molt amagada, orientada cap al nord.

L'entrada és de quatre metres d'alçada i d'un metre d'amplada que ràpidament augmenta fins a tres metres per tornar-se a estrènyer a meitat de la cova, des d'on conserva les dimensions inicials fins al final. El recorregut és de 20 metres. Quant a la morfogènesi, l'erosió ha excavat sobre un paquet rocós vertical i d'un metre d'alçada, en el qual s'hi

ha desenvolupat una intensa fisuració. La cova segueix aquesta "beta" que està orientada en direcció sud.

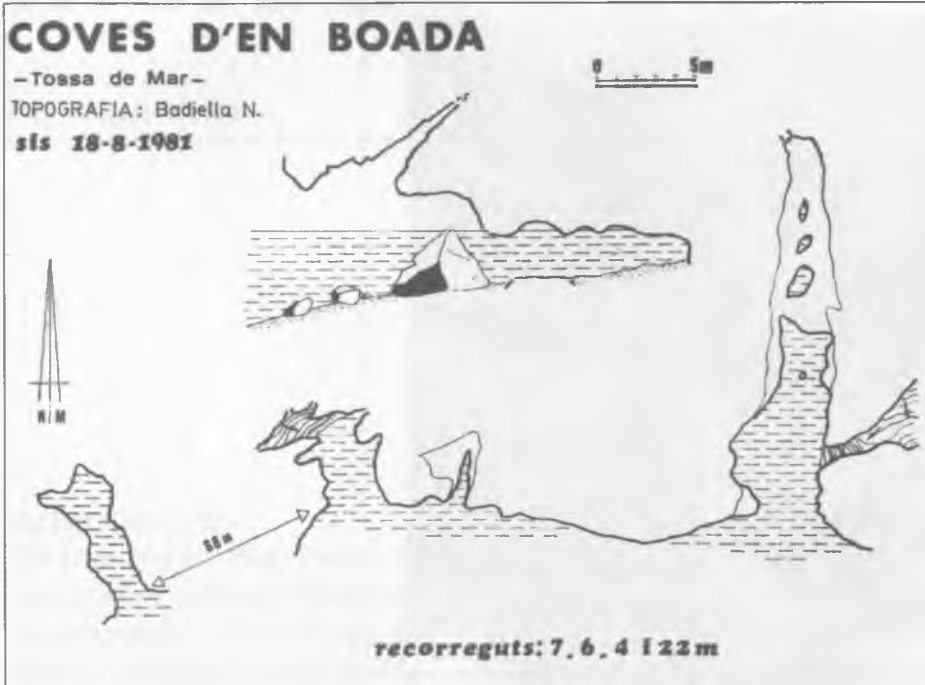
COVA II DEL MORO

Com hem dit, està situada davant de la roca del mateix nom i la seva boca és fàcilment visible.

L'entrada és en forma de sala de grans dimensions però sense sostre. És des d'aquí que entrem vertaderament a

la cova que té 1,5 metres d'alçada i una fondària de 2 metres que va disminuint fins aparèixer una platgeta de còdols al final. El seu recorregut és de 12 metres. Es tracta d'una altra cavitat excavada sobre les roques eruptives que han ascendit entre les esquerdes de granit. El color verd fosc d'aquestes roques les fa fàcilment visibles. La cova segueix la direcció NW.

Llorenç Villalonga i

COVES D'EN BOADA

Estan situades entre la platja del mateix nom i la punta de Palomar. Fàcilment visibles des de Tossa.

Són quatre coves. La primera, força apartada, és a 68 metres a l'oest de les altres i té 7 metres de recorregut. La segona té tres metres d'amplada, 6 metres de recorregut i acaba en una xemeneia de 7 metres d'alçada. La tercera és la més petita ja que sols té 4 metres de recorregut i es troba quasi totalment submergida. La quarta consta d'una galeria de 18 metres els 9 últims totalment submergits, on hi ha atrapades tres bosses

d'aire. Aquesta darrera, també té una galeria penjada que dona a l'exterior, essent el recorregut total de la cova de 22 metres.

Entre la primera i la segona d'aquestes coves, hi ha un forat (xuclador n'hi diuen) impenetrable des de la superfície, però que sota l'aigua sembla tenir una entrada practicable.

Quant a la morfogènesi, la primera segueix una diàclasi de direcció N20W. La segona en segueix una altra de la mateixa direcció però que ha ensopegat, al final, amb una

diàclasi perpendicular que és la que ha originat l'estreta xemeneia. La tercera, segueix una diàclasi de direcció nord la qual, en trobar-se amb una altra de perpendicular, ha format una saleta. La darrera que és la més important, està

excavada sobre una diàclasi de direcció nord a la galeria principal, creuada per dues diàclasi de direcció N70E que han format dues xemeneies; la primera de les quals dóna a l'exterior, formant la galeria lateral.

EL TEMPS

Per **Narcís Torrent**

Dades dels litres per m² que han caigut en el trimestre que va des del mes de juny al 31 d'agost.

Mes de juny.....	45 l/m ²	1 dia fou de tempesta
Mes de juliol.....	10 l/m ²	1 dia fou de tempesta
Mes d'agost.....	29 l/m ²	3 dies foren de tempesta
Fins al dia 10 de setembre:	14 l/m ²	2 dies de tempesta.

Llorenç Villalonga i *Mort de Dama*

Per **Olga Vidal**

INTRODUCCIÓ

Dins de la narrativa illenca de postguerra, Llorenç Villalonga és presentat com un autor de difícil classificació que només es pot considerar representatiu del període en qüestió per la cronologia que marca la seva producció literària.

G. J. Graells, parla també d'aquest "paper singular" i del "caràcter aïllat del fenomen que ell (Villalonga) representa en el conjunt de la narrativa illenca".

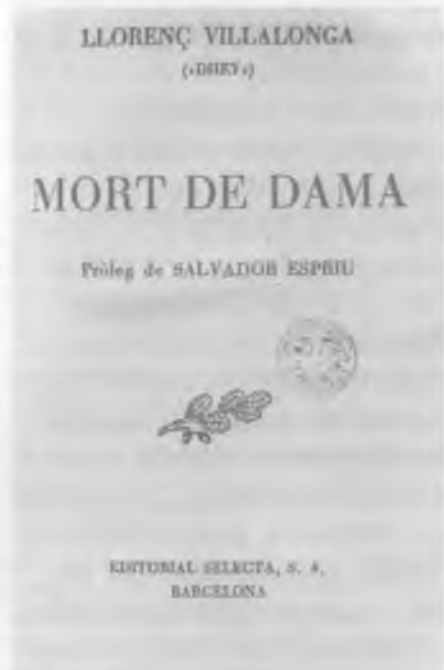
I res més representatiu per il·lustrar aquestes opinions que la mateixa obra de Villalonga. Des de *Mort de dama* a les darreres novel·les. Des de *Dhey* a *Llorenç Villalonga*. De l'esperpent al mite.

Aquesta evolució, aquesta maduresa, el porten, com ja hem apuntat, a l'assoliment d'un mite. A la mitificació, en definitiva, de la seva obra. S'ha dit repetides vegades

Retrat i firma de l'escriptor a la tercera edició de "Mort de dama", publicada per Editorial Selecta l'any 1954. (Biblioteca de Catalunya.)

que l'obra de Villalonga constitueix unes "vastes memòries" de la seva vida. Unes memòries, si, però literàries. Podríem tenir en compte, en aquest sentit, la voluntat que tant Llorenç com el seu germà Miquel, tenen de fer referència al seu origen aristocràtic. Com també podríem parlar de la constant reivindicació que la nissaga familiar es remunta a la conquesta que de l'illa de Mallorca féu el rei Jaume I. Tenint aquests punts presents i atenent a la mitificació a què arriba Villalonga, no és

d'estranyar que la seva obra hagi estat considerada l'obra literària de Mallorca.

"VOLER I DOLDRE"

Molas i Llompart han fet ja referència al fet que la vida i l'obra de Llorenç Villalonga es mouen entre dubtes i ambigüitats, entre ambivalències.

El Llorenç Villalonga escriptor es bipolaritza entre el Dhey rebel (fins i tot *snob*) dels primers anys, capaç de construir una sàtira mordaç com és *Mort de dama* i l'individu racionalista i

escèptic de qui emana *Bearn o La sala de les nines*.

Nascut el 1897 a Ciutat de Mallorca, el fill de don Miquel Villalonga i Muntaner i de Joana Pons i Marquès no aconseguí d'ingressar a l'Acadèmia Militar i seguir així la carrera del seu pare. Havia ja rebutjat de seguir la carrera eclesiàstica, a la qual estava destinat. Molt diferentment, Llorenç es llicencià en medicina (1919-1926), després d'haver estudiat a les facultats de Múrcia, Barcelona, Madrid i Saragossa. Posteriorment, a París, s'especialitzà en Psiquiatria.

A partir de 1924, començà una sèrie de col.laboracions en diverses revistes de l'illa: *Última Hora*, *El Día...* i fins i tot en dirigí una: *Brisas* (1934-1936), considerada una de les millors revistes aparegudes a Mallorca. Combinà, al llarg de la seva vida, aquesta faceta amb la producció literària, alhora que exercia el seu càrrec de director de la Clínica Mental de Jesús, de Palma de Mallorca, on havia ingressat el 1937.

La seva afecció per la literatura però, li vindrà de lluny, ja que en un dels viatges i canvis de residència, obligats per la feina del seu pare, anaren a Galícia on conegué la comtessa Pardo Bazán, a qui recordarà en una de les seves obres.

Culturalment, també influí en ell la institutriu (que també ho havia estat de la seva mare), encarregada d'ensenyar-li el francès, Mme. Albarat.

● ● ● ● ● ●

L'aprenentatge del francès i, suposem, la seva estada a França, li proporcionaren un intens contacte amb aquesta cultura, per la qual sentí sempre una gran admiració. Especialment, però es sentí atret pel racionalisme que dominà el s. XVIII francès. Així, fins i tot podríem dir que Llorenç Villalonga fou un "il.lustrat del s. XX", (pensem, sinó, en el seu "alter ego", don Toni de Bearn).

El matrimoni amb Teresa Gelabert i l'inici de la Guerra Civil (1936-1939) el portaren a una època de silenci i reflexió, durant la qual s'afilià a la falange. És aquesta una de les altres ambigüitats que ens presenta la figura de Villalonga, també en l'aspecte polític: d'un Dhey liberal i rebel, evolucionarà cap a una postura falangista i conservadora. Sempre, però, idees del Segle de les Llums francès.

Un altre aspecte de la seva dualitat el marca la utilització de la llengua, catalana o no, en la seva obra literària. Respecte d'aquesta sèrie d'ambivalències que presenta Villalonga, podríem fer nostres les paraules de Llompart:

"(Villalonga) s'ha mantingut sempre difel a les seves

contradiccions, a la seva pròpia consciència de crisi..."

I afegeix:

"... en el pla literari l'ambivalència villalonguiana es tradueix en una doble polaritat que informa tota la seva obra: la sàtira i l'elegia".

I en parlar d'aquestes contradiccions i bipolaritzacions que configuren la personalitat de Villalonga, no podem deixar de banda les estructures i característiques de la societat en què viu, (una societat tancada en ella mateixa per les característiques de la seva situació geogràfica). S'hi rebel.la, però s'hi sent atret, cal només que llegim la seva obra.

El 1937, es retirà a Benissalem on inicià la recollida de material de la que seria la seva millor obra *Bearn o La sala de les nines*.

A partir d'aquí, la seva vida transcorregué entre Benissalem i la seva casa a Palma, a La Seu, on morí l'any

Llorenç Villalonga, a la biblioteca de la seva casa de Palma. (Arxiu "Serra d'Or".)

1980.

L'OBRA

Deixant de banda els múltiples articles que Villalonga publicà en diverses revistes de l'illa, les narracions que escrigué i entrant molt poc a tractar les obres teatrals de les quals fou autor, Jaume Vidal Alcover divideix la producció literària de Llorenç Villalonga en tres cicles molt ben definits:

El primer vindrà anomenat com el Cicle de Fedra i inclou les obres: *Mme. Dillon*, *Sílvia Ocampo* i *Fedra*. Totes tres obres segueixen una mateixa temàtica, els amors d'una senyora madura amb un noi

jove i se situen en el context de la Mallorca turística dels anys 20 i 30 (recordem la descripció que del terreny fa Dhey a *Mort de dama*). També cal destacar la diferència de tractament que reben els personatges femenins i els masculins, aquests darrers són personatges "simples i passionals", segons paraules de G. Bordons. Si utilitzem la terminologia de Forster, direm que són personatges "plans". El cicle de Bearn comprèn: *La novel.la de Palmira*, *faust*, *Filemó* i *Baucis* i, com no *Bearn* o *La sala de les nines*. El tema general serà la caiguda del món de l'aristocràcia rural

mallorquina, alhora que, diu J. Molas, és la síntesi de la vida de Llorenç Villalonga. És aquest un cicle "filosòfic" per excel.lència, Villalonga es proposa la recerca de la Veritat.

El Cicle de Lulú gira entorn de l'enfrontament entre la raó i l'absurd, on triomfa aquest darrer. Amb aquesta postura, el Villalonga racional i escèptic de *Bearn*, torna a acostar-se d'alguna manera a *Mort de dama*. Aquesta obra, però, queda exclosa d'aquesta classificació.

I si *Mort de dama* seguia d'alguna manera els "esperpentos" de Valle Inclán, les obres posteriors de Villalonga tingueren Voltaire, Anatole France i Proust, com a principals punts de referència.

MORT DE DAMA

Tot i la data de la seva publicació (1931), Dhey escriví *Mort de dama* en plena joventut. En un primer moment fou concebuda, senzillament, com un pamflet contra Rosa Ribera, tia seva, que l'havia desheretat. Més endavant, el mateix Villalonga rebutjà la seva novel.la catalogada de "pà.l.lid esperpent". El cert és, però, que no la desestimà del tot i hi afagí diversos capítols en successives edicions; arribant a tenir, en la versió definitiva (4a edició), set capítols més que en la primera. Cal tenir en compte, també, que aquesta edició (1954) ja apareixia signada per Llorenç Villalonga. Ja no seria mai més

Dhey.

Amb els nous capítols i alguns canvis a nivell intern de la novel·la, s'arribà a un sentit força més global: superaria un simple pamflet contra una persona concreta, esdevenint una novel·la de crítica social en clau d'humor. Una novel·la, segons M. Gustà, "hàbil i enginyosa".

Fou també la primera novel·la que publicà Villalonga i presenta diferències importants respecte de la resta de la seva obra. D'altra banda, tampoc no s'hi relaciona cronològicament, ja que no forma part de la novel·la de postguerra. Però deixant de banda la significació que pugui tenir en relació amb l'obra villalonguiana, *Mort de dama* és d'importància cabdal en la literatura de Mallorca: és la primera novel·la moderna. La modernitat de *Mort de dama*, de primer, haurem d'anar-la a buscar en el pròleg: mitjançant el desdoblament de la figura de l'autor-narrador, es fa una reflexió sobre el gènere des del mateix gènere. Un narrador en tercera persona es dirigeix al lector directament:

"... com se li ha ocorregut a Dhey compondre amb elles una novel·la? Dhey no ha volgut fer precisament una novel·la."

I és des d'aquesta distància irònica, desdramatitzada i objectivadora que la veu narrativa pot permetre's de fer aquesta reflexió sobre els mecanismes que regeixen la novel·la: l'autor decideix, en

definitiva, allò que faran els "seus" personatges. Gabriel Alomar considerà també un factor de modernitat la introducció que Villalonga féu de la psicoanàlisi a la literatura. D'aquesta manera, el narrador pot fer descripcions plenes de crueltat, però que sempre quedaran atenuades per una subtilesa extrema.

L'ESCÀNDOL

Miquel Villalonga comenta a la seva *Autobiografía*, que Llorenç dedicà *Mort de dama* "a tots els que no s'hi enfadin".

Possiblement aquesta dedicatòria irrità, encara més, a tots aquells que d'una manera o altra es veieren reflectits o caricaturitzats en l'obra de Dhey. De primer sembla ser que l'obra passà força desapercibuda i Villalonga publicà algun article incentivant l'opinió crítica a referir-se a la seva obra.

Les crítiques que es feren sobre el llibre foren força unànimes i, lluny de ser crítiques literàries, tenien com a referet principal la

amoralitat i la intolerància respecte de la caricatura social, obra de Dhey. Així, aquesta "sàtira familiar i social" consternà l'illa:

"... y así es su obra: una obra curiosa pero francamente obscena y por ende, rechazable."

Una mica més lluny anirà el director de *La Nostra Terra*, (tan fortament caricaturitzada en el grup de Bé Hem Dinat), Antoni Salvà:

"Mort de dama no passarà d'ésser un simple episodi trist i desgraciat en la història de les nostres lletres i un assaig mal reeixit d'un aficionat al qual no mana la intel·ligència però que està enlluernat amb la preocupació de la despreocupació i amb l'atreviment a tota ultrança."

Salvà, amb aquesta crítica, es dirigeix directament al Dhey snob dels "feliços anys vint i trenta".

L'escriptor mallorquí
Llorenç Villalonga. (Arxiu
"Serra d'Or".)

Tampoc no podem deixar de banda l'opinió de Miquel Ferrà, el que seria capdavanter de l'Escola Mallorquina: "... publicat a Barcelona o a Madrid no se'n parlaria". Des de la nostra òptica és possible que, com diu Ferrà, *Mort de dama* no trascendís a Barcelona ni a Madrid, com tampoc no ho hauria fet a cap altra ciutat amb una cultura "normal". És evident que a l'illa s'havia produït un tancament cultural en relació amb la resta d'Europa. Encara hi prevalien la moral i la tradició social dominades per l'aristocràcia, els "botifarres". En relació amb aquest tancament cultural, cal només seguir el personatge d'Aina Cohen: no pot crear allò que sent perquè la seva obra està condicionada al que s'espera d'ella, tot allò que trenqués amb la tradició seria

considerat subversiu i fins i tot amoral.

Ferrà rebla el fil tot afirmant de *Mort de dama* "que no és res" i dient que aquest és el missatge que s'extreu del pròleg d'Alomar que acompanyà la primera edició de l'obra. Vidal Alcover, però, reproduïx algunes de les consideracions que Alomar fa en el pròleg, qualificant l'obra de Dhey d'un esforç "ben remarcable", "d'escepticisme elegant", "d'esnobisme de bon to", entre d'altres. També li serà favorable l'opinió de Salvador Espriu, qui també signarà un pròleg en una posterior edició de la novel·la. Creu, Espriu, que *Mort de dama* és:

"... la creació d'un artista que accepta sense protestes l'espectacle de la grandíssima, de la irremeiable estupidesa humana... No sermoneja, no vol esmenar res ni adoctrinar ningú. Vol simplement comprendre, que és el seu més adequat mode d'estimar. I dóna fe notarial, a la manera d'un petit Proust, de la desaparició d'una societat i d'una època, substituïdes per uns altres temps i una altra gent probablement pitjors."

Amb aquestes paraules, Espriu ens condueix a entroncar, altra vegada, amb les "ambivalències" que caracteritzen Villalonga: d'una banda crítica i esriu d'aquesta societat, però se l'estima i no la vol d'altra manera. L'irrita a l'ensem que l'atrau.

Les paraules amb les quals qualificarà el mateix Villalonga *Mort de dama*:

"Pese a su éxito relativo, la obra era endeble y estaba mal construida. Juzgo que no carece de ingenio y amenidad, pero cae, esclavizada, dentro del género costumbrista y bordea la caricatura."

ens porten a considerar que l'autor busca una superació en ell mateix. Però des de la crítica actual, han estat molts els elogis que ha rebut aquesta primera novel·la de Dhey. Prenem com a mostra les paraules de Joan Fuster. Paraules escrites des de la distància temporal i geogràfica i que poden donar una idea molt més objectiva i clarificadora sobre *Mort de dama* la qual, hauria de ser vista "com el que és: un petit i esplèndid retaule d'una societat que s'esfondra, poblat de tipus humans magníficament definits i disposats amb una causticitat metòdica i inapel·lable."

Medicina natural:

L'Aromateràpia

per **M. D. Soley "ARMONIA"**

LAVANDA (Lavandula officinalis)
Calmant i edificant.
Alleuja l'estrès, ansietat i la depressió. Útil en el tractament de l'insomni. Contra els refredats i les infeccions de coll.
Neteja l'aire.
(Per 1 quilo d'essència es necessiten 100 quilos de planta).

L'objectiu d'aquest escrit és introduir-vos en el fascinant món dels olis essencials; per mitjà de banys, massatges o inhalacions poden reforçar el sistema immunitari i millorar la salut i el benestar general. A més a més, si s'utilitzen correctament, no produeixen cap tipus d'efecte secundari advers.

En l'aromateràpia, de la mateixa manera que en la fitoteràpia, s'aprofiten els poders curatius del món vegetal però, en lloc d'emprar la planta sencera o una part de la planta, s'utilitza únicament el seu oli essencial, on queda concentrada tota la seva força vital.

Els principals mètodes

d'administració són la inhalació, l'aplicació tòpica i els banys. Els olis essencials s'evaporen ràpidament quan se'ls posa en contacte amb l'aire i quan s'administren mitjançant inhalació, poden penetrar en l'organisme a través del sistema olfatiu. Una vegada a l'interior del organisme, els olis essencials actuen restablint l'harmonia i revitalitzant aquells òrgans en els quals existeix algun desequilibri. Tot i que llurs efectes són nombrosos i variats, excel·leixen sobretot per les seves propietats antisèptiques i per llur capacitat a l'hora de restablir l'equilibri corporal i mental. Vostè mateix pot aplicar-se l'aromateràpia. Al principi, segurament utilitzarà els olis recomenats per a una molèstia o un tractament preventiu, però és molt important descobrir quins són els que més li agraden, ja que quan a una persona li agrada l'aroma d'un determinat oli, és un senyal significatiu que li pot ser beneficiós.

Els olis essencials purs són potents i molt concentrats. Abans d'aplicar-los sobre la pell, es solen diluir en els anomenats olis o locions

portadores que faciliten llur aplicació i eviten que es produeixi qualsevol mena de reacció cutània.

Els portadors més indicats són els olis vegetals premsats en fred, ja que són rics en vitamines, sobretot B i E i s'absorbeixen amb facilitat. L'oli d'ametlles dolces és lleuger i fàcil d'utilitzar. L'oli de germen de blat, oliva i advocat són més espessos i més adequats per a pells seques. L'oli de calèndula macerada, és d'un gran valor per tractar problemes cutanis. La "jojoba", una cera líquida, és bona per a tot tipus de pell.

La inhalació d'olis essencials pot alleugerir amb rapidesa problemes respiratoris i problemes d'estrès. Tanqui els ulls quan faci la inhalació! Si vol aconseguir un efecte immediat, posi en un mocador de 6 a 8 gotes de la barreja d'olis essencials seleccionada i realitzi 3 inhalacions profundes.

Els olis essencials emprats en els banys poden alleugerir una gran varietat de problemes; no es dissolen amb facilitat en l'aigua però es dispersen amb rapidesa si la removem. Tiri de 6 a 8

gotes d'un o més olis en un bany calent. No utilitzi aigua excessivament calenta, ja que això podria fer que l'oli s'evaporés massa ràpidament. Romanguí a l'aigua de 10 a 20 minuts.

També es poden utilitzar per glopejar i fer gàrgares: Tiri 3 gotes de l'oli triat en un got d'aigua, remeni bé la mescla i glopegi o faci "gargarismes" amb el líquid abans d'escupir-lo.

Les aplicacions locals són molt útils en el tractament de malalties cutànies o com alternativa al massatge. Diluir l'oli o olis essencials en un portador i fer unes bones fregues a les zones afectades. Les compreses preparades amb oli essencial tenen eficàcia per alleugerir dolors, esquinçaments o inflamacions. Utilitzi aigua calenta per a les molèsties musculars i aigua freda per als esquinços o les migranyes. Submergir la compresa dins de l'aigua barrejada amb els olis essencials, escórrer i posar-la sobre la zona afectada, cobrir-la amb una cinta adhesiva i deixar que actuï durant un mínim de dues hores.

Els massatges en aromateràpia s'utilitzen tan per a facilitar la penetració de l'oli essencial en l'organisme com per potenciar els seus efectes terapèutics. Des del punt de vista psicològic, els massatges realitzats amb olis essencials incrementen els nivells energètics, alleugen l'estrès i milloren l'estat de la pell.

Carta Oberta

Per **Conxita Bielsa**

Al poble de Tossa i a través de la revista **Turissa**, amiga tan llegida per tots els tossencs, m'atreveixo a demanar-vos el vostre ajut econòmic per tal de poder reconstruir la nostra casa, situada a Can Vergonyós, la qual, el passat dia 4 d'agost, a les 8 del matí, va quedar totalment destruïda per un incendi del que encara no en sabem les causes. Espero que algun dia les podrem saber. Gràcies per endavant a tots els que puguin aportar el seu granet de sorra. També vull agrair a tothom les mostres de carinyo que m'heu donat, portant roba i d'altres menesters a la casa que, gentilmente, ens han

cedit els nostres amics Manolo i Angustias.

També vull agrair a la senyora alcaldessa el ràpid ajut que ens oferí en el seu dia, mitjançant l'assistent social, senyora Ana Extremera.

Només em queda donar les gràcies a aquesta revista i demanar que la propera vegada que hi escrigui, sigui per una altra cosa molt més agradable que no pas la d'ara. Aquells que ho vulguin poden fer les seves aportacions al compte No. 2030-0025-3000015123 de la Caixa de Girona.

Moltes gràcies a tots.

Conxita Bielsa.

RELACIÓ DE NOMS DEL QUI ES QUI?

1 M. Gràcia Zaragoza	21 Rosa Margenats
2 M. Àngela Gascons	22 Montserrat Nadal
3 ???	23 Consol Gotarra
4 Pepita Gelrà	24 Pilar Pons
5 Isabel Puigdemont	25 Sor Júlia Torras
6 Assumpció Gelrà	26 Maria Casabó
7 Amparo Ferrando	27 M. Teresa Moré
8 Sor Cecília Fontfria	28 Sor Primitiva
9 M. Gràcia Puigdemont	29 Montserrat Aragay
10 Isabel Moré	30 Maria Rabassa
11 Sor Dolores Salillas	31 Carme Ferrer
12 Maria Grabulosa	32 Dolores Nadal
13 Maria Gelpí	33 Rosa M. Viader
14 Sor Carmen García	34 Consol Bas
15 Maria Ruaix	35 Rosa Rabassa
16 Anna M. Nicolau	36 Maria Tàpias
17 M. Victòria Aguirre	37 Elena Castañé
18 Carme Marquès	38 Anna Fonalledas
19 Rosalia Pujol	39 Carme Torrent
20 Sor Maria Elena Sánchez	40 Melchora Navarro

La Babel de les arts

Pilar Llinàs del Torrent

Centenària i poetessa

CANÇÓ DE L'ENSOPEGADA

Bella ensopegada
en vaig tindre jo,
tot anant de pressa
a Missa Major.

Bella ensopegada
en vaig tindre jo.

Caiguí allargassada
sense aturador;
se'm trencà l'espatlla
i mon nassaró.

Se'm trencà l'espatlla
i el meu nassaró.

D'aquella trifulca
mon nas ja és net,
més, tivantor em queda
en el meu bracet.

Més, tivantor em queda
en el meu bracet.

Que fa recordar-me
que als noranta, fets,
no s'hi valen presses
i hem d'anar a pleret.

Que fa recordar-me
que als noranta, fets,

Si no volem caure
i anar a tomballons
haurem d'anar sempre
amb els peus de plom.

Haurem d'anar sempre
amb els peus de plom.

La centenària Pilar
Llinàs del Torrent
en la seva joventut

EL NOSTRE POBLE

Inauguració de l'avinguda Joan Maragall

Inauguració de les noves dependències del bombers

Les noves dependències del jutjat

EL NOSTRE POBLE

La fira setmanal
d'artesans tossencs

Exposició de puntes,
relitzada per les dones
de Tossa

Vicenç Esteban i Darder en l'acte de la
lectura del Pregó de la Festa Major de
Sant Pere

Moment de la
inauguració del nou
camp de futbol

EL NOSTRE POBLE

● ● ● ● ● ● ● ●

Campanya de recollida d'ajut per a Bòsnia

Inauguració de l'exposició d'Olga Sacharoff

● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

L'equip tossenc de la cursa de llaguts

EL NOSTRE POBLE

Diada de Sant
Cristòfol

Inauguració
de les noves
aules del
parvulari
municipal

Parlament de la senyora
alcaldessa l'11 de
setembre

Lliurament de
diplomes a la
Policia Local

EL NOSTRE POBLE

Homenatge a les cuineres dels aplecs

Inauguració de l'exposició de Georges Kars

Veterans del F.C. Barcelona i de l'Esport Tossa-78 durant el X Torneig Vila de Tossa

Homenatge a Joan Fernandez "Gay"
Dues generacions: "Gay" i els fills

NAIXEMENTS

Laura
Guzmán
Torres
28-5-93

Cristina
Bartrés
Gordils
19-6-93

David
Tenedor
Sallés
18-7-93

Sergi
Nadal
Taberner
13-8-93

Totes les persones que vulguin que els seus fills surtin a la revista **Turissa**, poden remetre les seves fotografies a la Casa de Cultura, Av Pel.legrí, 8.

MATRIMONIS

Enric Surribas Dalmau
M. Montserrat Portabella Saus.....30-7-93

Gabriel Portabella Saus
Maria Ayala Zubieta.....06-8-93

Pascual Baudier
Josefa Galán Martín.....26-8-93

Ferran Gràcia Carrasco
Cari Pacuet Soler.....10-9-93

Ángel Morales Santiago
Marcelina Carrasco Romero.....11-9-93

Luis Escayoya Coris
Flor Fernández Martínez.....15-9-93

Xavier Forniels Lladó
Rosa Ruiz Coronas.....18-9-93

DEFUNCIONS

M. Carme Brunet Bellvert 13-8-93

BATEIGS

Wayan-Manuel Arenzani Durán 09-7-93

Marc-Xavier Borràs Dech 04-9-93

Cristina Maynau Hernández 05-9-93

Laura Vázquez Camps 06-9-93

Àlex Sacasas Gimeno 26-9-93

Marta Bagué Figueras 26-9-93

— U P — S E ' — U P —

(Veure relació de noms a la pàgina 25)

El Bàsquet Sènior Masculí

Per **Emília Bernabeu**

	Partits jugats	Partits guanyats	Partits perduts	Punts a favor	Punts en contra
A casa	15	15	0	1.186	866
Fora	15	10	5	1.030	958
Totals	30	25	5	2.216	1.824

Jugador	Total punts	Casa	Fora
Gregori Martínez	523	277	246
Manel Fernández	451	244	207
Jesús Paix	407	228	178
Ramón Guitart	374	211	163
Francesc Riera	192	102	90
Josep Descamps	124	54	70
Carles Moreno	49	18	31
Xavier Ruiz	37	18	19
Miquel Navajas	19	9	10
Borja Coris	15	11	4
Joan Capdevila	11	7	4
Francesc Córdoba	7	5	2
Manel Córdoba	5	2	3
Boris de Castro	4	2	2
Pere Valls	0	0	0

L'equip de bàsquet sènior de Tossa, després de jugar els partits de promoció, ha pujat en la present temporada a la categoria preferent. Així, doncs, el llistó està molt alt però els jugadors estan disposats a lluitar de ferm per deixar el nom de Tossa en un bon lloc.

L'equip està format per una quinzena de joves del poble, alguns dels quals provenen de l'equip juvenil, cosa que ens fa veure amb optimisme el futur d'aquest esport a la nostra vila.

La passada temporada va ser realment brillant, tot i que van estar força temps sense entrenador, ja que Enrique Maldonado va arribar a l'equip per entrenar-lo quan

ja portaven un mes jugant i va haver de marxar, per raons de feina, dos mesos abans que s'acabés la lliga. Malgrat aquesta mancança i gràcies a la bona compenetració i la gran compayonia que hi ha entre tots els jugadors, van acabar la lliga sense perdre un sol partit a casa. En el requadre es pot veure una estadística dels bons resultats aconseguits.

Quan vàrem anar a parlar amb ells per tal de conèixer de primera mà les seves opinions i expectatives, ens

van remarcar amb insistència que estaven molt agraïts pel suport i l'entusiasme que havia demostrat la gent de Tossa amb l'assistència massiva als partits, tant al Pavelló Municipal com en els camps contraris. S'ha arribat, fins i tot, a formar una "penya" que els acompanya a tots els enfrontaments.

També van destacar la importància de disposar d'un pavelló en condicions òptimes on poder entrenar còmodament i dels equips nous, dels quals n'estan molt

cofois.

Molta sort en aquesta nova categoria a aquests joves esportistes.

EQUIP DE BÀSQUET SÈNIOR MASCULÍ

TOSSA 93